

מה אומרים לאדם שאיבד הכול, ביום הכי גדול שלו

ביום שבו נחנך המשכן מתו שני בניו של אהרן, והוא לא אמר מילה. הפרשה הזאת מלמדת בעיקר מה עושים כשאין מה להגיד – וזה אחד הכישורים הכי נחוצים שיש.

ויקרא ט', א' – י"א, מ"ז · פרשה 26 מתוך 54

מה קורה בפרשה

היום השמיני, אחרי שבעת ימי המילואים. אהרן ניגש לראשונה למזבח, מקריב, ומברך את העם. אש יוצאת ואוכלת את הקורבן, וכל העם רואה, מריע ונופל על פניו. זהו שיא הספר.

וברגע הזה בדיוק, נדב ואביהוא בני אהרן לוקחים מחתות ומקריבים "אש זרה אשר לא ציווה אותם" – ומתים. באמצע החגיגה. משה אומר לאהרן משפט של נחמה, והכתוב מוסר את תגובתו בשתי מילים שאין קשות מהן: "וידום אהרן".

הפרשה ממשיכה בהוראות לכהנים – אסור להיכנס למקדש שתוי יין – ומסתיימת בפרק הארוך של החיות הטהורות והטמאות: מעלה גרה ומפריס פרסה, סנפיר וקשקשת, ורשימת העופות. הספר עובר מהדרמה אל השולחן.

וידום אהרן.

ויקרא י', ג' · שתי מילים. אין בתורה תיאור אבל קצר וכבד מזה

שלוש נקודות

- אין מאלתרים בתפקיד ציבורי.** "אש זרה אשר לא ציווה אותם" – לא רשע, אלא יוזמה פרטית בתוך מערכת משותפת. יוזמה שלא תואמה יכולה לפגוע יותר מאשר אי-עשייה.
- מי שמכריע לאחרים חייב להיות צלול.** האיסור על שתייה לפני עבודה נאמר בהקשר של הוראה ופסיקה. אדם שמחליט בשביל אחרים מחויב למצב שבו הוא מסוגל.
- אכילה היא החלטה, לא רק תיאבון.** פרק שלם על מה מותר להכניס לפה מציב את השולחן היומיומי כזירה שבה נבחנת שליטה עצמית – שלוש פעמים ביום, כל יום.

אהרן · השתיקה

עיון

הוא לא צעק, לא שאל למה, ולא עזב את התפקיד באמצע. הוא שתק.

אין דרך לרכך את מה שקרה שם. ביום הגדול ביותר בחייו, מול כל העם, בשיא הטקס – שני בניו מתים. ואהרן, שאמור להמשיך בעבודה, לא אומר דבר.

והכתוב לא מציג את זה כגבורה קרה. "וידום" אינו "ויסכים" ואינו "ויקבל". זו שתיקה של מי שאין לו מילים, לא של מי שיש לו תשובה.

זו התמונה השלמה של אבל אמיתי: אדם ששותק, אדם שניסה להסביר ונסוג, ואדם שהצליח לשמוע במקום להתעקש. אף אחד מהם לא התנהג מושלם. פשוט אף אחד לא נשאר לבד.

מושגים בפרשה

"בקרוב" אקדש"

המשפט שאמר משה לאהרן מיד אחרי האסון, כניסיון להעניק משמעות.

סימני כשרות

בהמה: מעלת גרה ומפריסת פרסה – שני סימנים יחד. דג: סנפיר וקשקשת. עוף: רשימה שמית של אסורים.

נדב ואביהוא

שני בני אהרן הבכורים, שהוזכרו קודם כמי שעלו עם משה להר. הכתוב מגדיר את מעשם "אש זרה אשר לא ציווה אותם".

מועד קטן כ"ח ע"ב - ברכות ו' ע"ב

בגמרא

אין אומרים דבר בפני האבל עד שיפתח הוא.

ההלכה קובעת כלל שנלמד מאיוב: מנחמים אינם פותחים בדיבור. יושבים ושותקים, עד שהאבל עצמו יפתח. ורק אז עונים לו – לפי מה שהוא הביא, לא לפי מה שהתכוונו לומר.

והמקור מרשים: כשבאו רעי איוב, ישבו איתו שבעה ימים על הארץ ואיש לא דיבר אליו דבר. כל זמן שהם שתקו – הם היו רעים טובים. הצרות התחילו בדיוק ברגע שפתחו את הפה כדי להסביר לו למה זה קרה לו.

ומה יוצא לנו מזה: זו אולי העצה הכי שימושית בכל הספר, כי כולנו ניקלע לזה. אל תכינו משפט. תכינו נוכחות. תשאלו "מתי נוח שאבוא" במקום "תגיד אם צריך משהו" – כי מי שבמשבר לא מסוגל לבקש. ואם בכל זאת חייבים לומר משהו, ארבע מילים עובדות תמיד: "אני כאן, ואני נשאר". וזה, בסופו של דבר, מה שגם אתם תרצו שיגידו לכם.

רבי לוי יצחק מברדיטשב - בית האבל

סיפור

הוא נכנס, התיישב מול האיש ובכה איתו. מילה לא אמר.

מסופר על אדם בברדיטשב שאיבד את בנו, ולא הסכים לראות איש. באו רבנים, באו קרובים, וכולם הושבו בחוץ. בסוף בא רבי לוי יצחק בעצמו. הוא נכנס לחדר, התיישב מולו על הרצפה, ולא אמר דבר. ישב שעה ארוכה. בסוף קם והלך.

וזו התמונה של אהרן. הכתוב לא מספר לנו מה הוא חשב ולא מה הוא הבין. הוא מספר רק שהוא לא נשאר לבד: משה היה שם, בני הדודים נשאו את הגופות, וכל העם בכה במקומו. לפעמים כל מה שאפשר לעשות למען אדם הוא לוודא שיש מישהו בחדר.

מבט קדימה

בסוף הפרשה, אחרי הכול, התורה חוזרת לדבר על אוכל. מה מותר ומה אסור, מה נכנס לפה ומה לא. אחרי אש מן השמיים ואחרי אבל כבד – חוזרים אל השולחן.

ויש בזה נחמה שקטה. החיים לא מציעים לנו סגירה מסודרת של אירועים גדולים; הם פשוט ממשיכים אל היום שאחרי, ואל השאלה מה אוכלים בערב. מי שעבר משהו קשה יודע כמה מוזר וכמה מציל זה הרגע שבו הוא מוצא את עצמו שוב מכין ארוחה. לא כי שכח. כי הגוף ממשיך, ובסוף הוא לוקח איתו גם את הראש.

וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה, וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו.

ויקרא י', כ' - הוא בא להוכיח, שמע את התשובה – והשתנה

התוספת

בגובה העיניים - בינך לבין החיים - אבות ב', ז'

הדבר היחיד שאי אפשר לקנות ואי אפשר לאבד

אפשר לצבור המון בחיים – כסף, נכסים, תארים – אבל כמעט כולם נשארים כאן כשאנחנו הולכים. משנה אחת מפרידה בין מה שצוברים למה שבאמת נשאר, ומצביעה על הדבר האחד שהולך איתנו.

קנה שם טוב – קנה לעצמו.

אבות ב', ז' - הלל

לקחת מזה: שאלו את עצמכם השבוע שאלה אחת ישרה: אם הייתי שומע מה אומרים עליי כשאני לא בחדר – הייתי מרוצה? ובחרו מעשה אחד קטן שבונה שם טוב במקום ששוחק אותו: לקיים הבטחה שהזנחתם, להיות הוגנים במקום שקל לעגל בו פינה. כל מעשה כזה הוא לבנה בדבר היחיד שיישאר.

בקרו באתר binathalev.co

בינת הלב הוא אתר לימוד יומיומי – פרשת השבוע, אגדות חז"ל וחוכמה יהודית בשפה של היום. בכל עמוד הקונפליקט האנושי שמאחורי הטקסט, ובסופו דבר אחד מעשי לקחת אל השבוע. עזר לימודי בלבד. הסיפורים מסופרים בלשון חופשית – יש לעיין במקור. פרקי העיון אינם ציטוט מן המקורות; הפסוקים ודברי חז"ל מובאים בשמם.

טעון גניזה